

ІСТОРІЯ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ. ІСТОРИЧНА СОЦІОЛІНГВІСТИКА

УДК 811.161.2'373.46-11"18"Г.Шашкевич

АВТОРСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ТЕРМІНА В ХІХ СТ.: НАУКОВІ ПОШУКИ Г. ШАШКЕВИЧА (1809–1888 рр.)

Оксана Горда

*Львівський національний аграрний університет,
вул. Володимира Великого, 1, Дубляни, Україна
TOHorda@gmail.com*

У статті розкрито авторську концепцію терміна Г. Шашкевича. Ідеї мовознавця розглянуто в контексті наукових поглядів українських термінотворців другої половини ХІХ ст.

Автор статті доходить висновку, що Г. Шашкевич вперше в українському мовознавстві визначив ознаки терміна *однослівність*, *короткість*, *однозначність*, *зрозумілість* і що в термінознавчих працях українських та слов'янських мовознавців наступних періодів, в документах держстандарту закріплено такі характеристики терміна, як *короткість*, *однозначність* і *зрозумілість*.

Ключові слова: термін, термінологія, ознаки терміна, українське термінознавство, авторська концепція терміна Г. Шашкевича.

В українському мовознавстві є дослідження, присвячені термінознавчим поглядам учених ХІХ століття., зокрема І. Верхратського [1; 2; 3], М. Драгоманова [4], М. Грушевського [5], І. Франка [6; 7; 8; 9; 10; 12; 13] та ін., проте досі залишається маловивченою авторська концепція терміна Г. Шашкевича¹.

¹Григорій Шашкевич (24.01.1809, с. Сусолівка Чортківського р-ну на Тернопільщині – 18. 08. 1888, м. Перемишль (Польща), за іншими даними – м. Львів) – мовознавець, греко-католицький священник, громадсько-політичний і церковний діяч. Вивчав теологію у Львівському університеті, закінчив греко-католицьку духовну семінарію (1831) [14: 1075; 15: 430].

Працював священиком у с. Угринів на Івано-Франківщині (1835–1848), радником міністерства освіти у Відні (1849–1860), керував департаментом галицького шкільництва, був цензором шкільних підручників. У 1858 – 1865 рр. – ректор Греко-католицької духовної семінарії у Відні, з 1865 р. – парох катедри і член епархіяльної консисторії у Перемишлі, а з 1871 по 1888 рр. – презес (керівник – О. Г.) інституту вдів і сиріт у цьому ж місті [15: 430].

Був співзасновником і головою (за іншими даними – заступником голови) Окружної Руської Ради у Станіславі (нині Івано-Франківськ), послом до австрійського парламенту (1848) та послом Галицького сейму (1867) [14: 1075]. Почесний член Ставропільського інституту та член-засновник Галицько-Руської матиці, меценат Народного дому (передав до книгозбірні 3331 том книг) [16: 629].

Відомий як «активний поборник національної незалежності українців, поділу Галичини на дві адміністративні провінції (українську і польську) за етнічною ознакою, пристрасний оборонець народної мови та противник москвофільської тенденції в письменстві, автор меморандуму, спрямованого проти проекту латинізації української писемності (1859)» [14: 1075]. Відстоював позицію давності й самостійності української мови, не поділяючи думки тодішніх «авторитетів» про те, що наша мова малоруська [17: 457].

У творчому доробку вченого – лексикографічна праця «Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Österreichs» («Правничо-політична термінологія для слов'янських мов Австрії») (1851) й одна з перших граматики української мови для народних шкіл «Мала грамматика языка руского» (1865). Окрім цього,

Певне уявлення про мовознавчу термінологію Г. Шашкевича складають наукові рецензії та розвідки П. Павлусевича [17; 25; 26], Огієнка [18], Н. Москаленко [20] та Г. Мацюк [21], про правничо-політичні назви – колективна праця Т. Панько, І. Кочан і Г. Мацюк [22], дисертаційні дослідження О. Сербенської [23] та М. Паночка [24].

П. Павлусевич вперше проаналізувала підручник «Мала граматика языка руского» Г. Шашкевича, позитивно оцінивши працю і водночас висловивши критичні зауваження щодо вживання окремих термінів [17: 456–463; 25: 499–502; 26: 554–557].

І. Огієнко у рамках дослідження історії української граматичної термінології, покликаючись на П. Павлусевича, зробив короткий аналіз мовознавчої концепції Г. Шашкевича щодо творення граматичної термінології [18: 107]. Термінологічний апарат «Малої граматики языка руского» досліджено і в монографії Н. Москаленко [20: 35, 151, 152]. У праці Г. Мацюк обґрунтовано (з акцентом на термінотворення) значення граматичної студії Г. Шашкевича в розвитку українського мовознавства Галичини в контексті національно-політичного життя галицьких українців [21: 31].

В «Українському термінознавстві» Т. Панько, І. Кочан і Г. Мацюк визначено оцінку роль «Правничо-політичної термінології для слов'янських мов Австрії» (співавтор Г. Шашкевич) у розвитку та кодифікації суспільно-політичної лексики слов'янських мов [22: 41, 132].

Теорія терміна в науковому доробку Г. Шашкевича, що зумовлює актуальність нашого дослідження, довгий час залишилася поза увагою мовознавців. Тому мета статті – розкрити засади творення терміна в авторській концепції Г. Шашкевича, а завдання: 1) розкрити особливості формування теорії терміна; 2) дослідити наукові засади термінотворення. Застосовано описовий, порівняльний і зіставний методи, що сприяють вивченню національної традиції в українському термінотворенні. Ілюстративний матеріал дослідження – описи термінів у джерелах кодифікації української мови другої половини XIX ст.

1. Особливості формування теорії терміна

Наукові пошуки Г. Шашкевича розпочалися з лексикографічної праці «Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Österreichs» (1851) [JpT], українську частину якої Г. Шашкевич написав у співавторстві з Я. Головацьким і журналістом та редактором Ю. Вислобоцьким. Словник готувала спеціально створена комісія, яка складалася із компетентних учених-юристів та дослідників слов'янських мов (Вука Караджича, Яна Коллара, Павола Йозефа Шафарика і Франца Міклошича) [27: 27].

Праця стала першим юридичним термінологічним виданням в українській лексикографії. Вона містила майже 17 тисяч термінів суспільно-політичного змісту [28: 277]. Німецькі реєстрові слова перекладено в словнику українськими, записаними кирилицею. Для цього використано термінологічний матеріал з «Руської Правди» та «Литовського статуту», а також чимало слів західноукраїнського та наддніпрянського варіантів української мови, зокрема, терміни: *народ, господарство, позичка, власність, опіка, право, безправність, підданство, голосування* тощо [22: 40]. Такий підхід у доборі мовного матеріалу свідчив про намагання авторів українського перекладу показати мовну єдність розділених частин України, а вже через десятиліття спричинив «перелом щодо думки про язык літературний» [29: 104] і в майбутньому сприяв утвердженню ідеї про одну українську літературну мову.

Г. Шашкевич упорядкував читанку та зібрав цінні документи до історії «Азбучної війни» в Галичині, які згодом опублікував Іван Франко («Українсько-руський архів», т. 8, 1912) [18: с. 107; 19: 3797; 14: 1075].

«Правничо-політична термінологія для слов'янських мов Австрії», незважаючи на недоліки (перевантаженість старослов'янізмами, наявність лексичних і словотвірних синонімів), мала позитив у тому, що зафіксувала і узаконила вживання багатьох юридичних термінів, які й сьогодні використовують у мові юриспруденції: *закон, правознавець, підсудний, порука, піймати злочинця, касація, штраф* тощо. Праця стала першим лексикографічним виданням, яке допомогло майбутнім термінознавцям «користуватися і позитивним, і негативним досвідом тих, хто стояв біля витоків термінографічної практики у слов'янознавстві» [22: 41].

Словник отримав високу оцінку у слов'янському мовознавстві. З ідеологічних причин в українському мовознавстві про словник не згадували [27: 30].

2. Наукові засади термінотворення

Г. Шашкевич вже оперував поняттями «термін» і «термінологія», але визначення термінам не дав [МгШ: VIII]. Необхідною передумовою розвитку українських термінологічних одиниць він вважав уникання класичних термінів, запроваджених «живцемъ изъ латинскои но не справно въведенихъ» і творення більш зрозумілих для «русскои (української – О. Г.) дитини» [МгШ: VIII]. Основу термінотворення мовознавець бачив у живій народній мові. Його ідея була актуальною, виявляючи формування певної традиції щодо творення термінів в українській мові, оскільки незадовго до виходу у світ «Малої граматики языка руского» народне підґрунтя термінотворення пропагували сучасники Г. Шашкевича, зокрема М. Левченко та І. Верхратський [30: 185; 31: 3]. Надалі цей підхід продовжили розвивати С. Смаль-Стоцький та Ф. Гартнер, І. Огієнко та ін. [32: 18]. У запровадженні термінології на народній основі дослідники вбачають найбільшу заслугу Г. Шашкевича [17: 461; 18: 107; 21: 31].

Вимоги до терміна Г. Шашкевич окреслив у праці «Мала грамматика языка руского» (1865), у вступі до якої автор писав: «Свідомий читач знайде у цьому ділі багато першотворних помислів, поглядів і принципів граматичних» [МгШ: VII]. З-поміж інших розділів згаданої праці і тем, в яких автор був «першотворцем», він назвав граматичну термінологію [МгШ: VII].

За словами Г. Шашкевича, новаторським був розділ «О словотворенью». Граматист класифікував усі слова на *первотни* або *корінни* (непохідні) та *произведени* (утворені з інших), подав визначення кореня слова та словотвірної основи, описав способи словотворення [МгШ: 148–166]. Правда, окремі граматичні терміни Г. Шашкевича, зокрема *словотворень*, були зафіксовані ще до виходу згаданої граматики, в додатку «Оупражненіе граматични» до навчального посібника «Руска втора читанка» (1863) [РЧв: 427], автором якої він був [18: 107].

Авторськими в «Малій граматиці языка руского» були терміни *стволь* (*стебель*) на позначення основи слова (М. Осадца, попередник Г. Шашкевича у граматичній кодифікації української мови, використовував відповідник *пень*) [ГрОс1: 162]. Перший рецензент «Малої граматики языка руского» П. Павлусевич висловив критичні зауваження щодо цих назв: «Уживання стволь замість пень не похваляємо, бо те слово не виражає такь докладно поняття Stamm², якь слово пень [25: 502]. Критика була слушною, однак вона не применшила роль Г. Шашкевича у творенні національної мовознавчої термінології. Новоутворені терміни свідчили про спробу наукового пошуку мовознавця в питанні відповідності поняття та його назви.

² Німецький відповідник українського терміна основа слова – О. Г.

Г. Шашкевич вважав, що терміни мають бути: 1) однослівні; 2) короткі; 3) однозначні; 4) зрозумілі [МгШ: VIII]. Подібні міркування знайшли своє продовження в працях його сучасників (І. Верхратський [33]), в авторських концепціях терміна першої третини XX ст. (наукові розвідки Т. Секунда [34: 12]), середини XX ст., зокрема в працях О. Реформатського [35: 51–52], Д. Лотте [36: 39–46], Т. Панько [22: 146–147], А. Д'якова [37: 12], Л. Паламар [38: 288] і ін. Щоб довести це, порівняємо виокремлені Г. Шашкевичем ознаки терміна із тими, які подають сучасні мовознавці. Результати порівняльного аналізу подаємо в таблиці 1.

Таблиця 1

Мовознавці	Ознаки терміна												
	Однозначність	Короткість (стилість)	Точність	Однослівність	Зрозумілість (умотивованість)	Нааявність дефініції	Відсутність омонімів і синонімів	Системність	Стилістична нейтральність	Нормативність	Незалежність від контексту	Словотворча здатність	Милозвучність
Г. Шашкевич (1865)	+	+		+	+								
І. Верхратський (1904)		+			+	+							
Т. Секунда (1930)	+		+		+							+	+
О. Реформатський (1961)	+					+	+	+	+				
Д. Лотте (1968)	+		+				+	+					
Т. Панько (1994)	+					+	+	+					
А. Д'яков (2000)	+	+	+			+	+	+	+	+	+		+
Л. Паламар (2007)	+	+			+			+		+		+	

Систематизований у таблиці матеріал доводить, що три із чотирьох виокремлених Г. Шашкевичем ознак терміна цілком збігаються з тими, які подано в наукових працях його сучасників (І. Верхратський [33]) та наступників (Т. Секунда [34], Д. Лотте [36],

О. Реформатський [35], Т. Панько [22], А. Д'якова [37], Л. Паламар [38]). Це ще одне підтвердження ознаки перспективності концепції вченого (хоча, сучасний перелік ознак значно ширший). Крім того, окремі ознаки терміна, наприклад, *однозначність*, *відсутність омонімів і синонімів* сучасні мовознавці вже розглядають у межах певної терміносистеми [35: 51–52; 22: 146–147; 37: 12], а *короткість (стислість)* вважають критерієм «швидше бажаним, ніж реальним» [22: 146–147].

Три з чотирьох виокремлених у граматиці Г. Шашкевича ознак терміна, зокрема *однозначність*, *зрозумілість (умотивованість)* і *короткість (стислість)*, закріплені настановчими документами держстандарту [39: 14].

Висновки

1. Авторська концепція терміна Г. Шашкевича формувалася на засадах живої народної мови, що свідчить про підтримання мовознавцем народницького напрямку в українському термінознавстві. Цей напрям започаткували М. Левченко та І. Верхратський і продовжили С. Смаль-Стоцький та І. Огієнко.

2. Мовознавець ввів назви *словотворення* та *стволь (стебель)* на позначення основи, які зазнали критики.

3. Г. Шашкевич вперше в українському мовознавстві виокремив чотири ознаки термінів: *однослівність*, *короткість*, *однозначність* і *зрозумілість*, три останні з яких подано в термінознавчих працях українських та російських мовознавців, закріплено в документах держстандарту «Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять».

Перспективу дослідження проблеми вбачаємо у вивченні авторських концепцій терміна у працях мовознавців-наступників Г. Шашкевича другої половини XIX ст., зокрема О. Огоновського, С. Смаль-Стоцького та ін.

1. *Холодний Г.* До історії організації термінологічної справи на Україні / Г. Холодний // Вісник ІУНМ. – 1928. – Вип. 1. – С. 9–20.
2. *Наконечна Г.* Термінологічна концепція І. Верхратського / Г. Наконечна // Український правопис і наукова термінологія : історія, концепції та реалії сьогодення. Матеріали засідань Мовознавчої комісії та Комісії всесвітньої літератури НТШ у Львові 1994 – 1995 рр. – Львів : НТШ, 1996. – С. 149–156.
3. *Городецька О.* Роль Івана Верхратського в розвитку української наукової мови / О. Городецька [Електронний ресурс]. – Доступно з : <http://dSPACE.tnpu.edu.ua>
4. *Деркач В. В.* Філологічна термінологія М. П. Драгоманова в системі української наукової термінології кінця XIX – початку XX ст. : автореф. дис. канд. філол. наук / В. В. Деркач. – К. : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. – 16 с.
5. *Масликова О. С.* Філологічна термінологія Михайла Грушевського : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / С. Масликова. – Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2004. – 20 с.
6. *Регушевський С.* Нариси про мову наукових праць І. Я. Франка / С. Регушевський. – Сімферополь : Таврія, 2006. – 194 с.
7. *Леонова М.* Роль І. Франка в розвитку термінологічної лексики української мови / М. Леонова // Наукові записки Чернівецького державного університету. Серія філологічних наук. – 1956. – Вип. 3. – С. 128–143.
8. *Панько Т. І.* Вклад І. Франка у розвиток української економічної термінології / Т. І. Панько // Іван Франко. Статті і матеріали. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1965. – Зб. 12. – С. 122–131.
9. *Панько Т. І.* Суспільно-політичний термін у лінгвістичній концепції Івана Франка / Т. І. Панько // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Іван Франко і питання мовознавства. – Львів : Вид-во при Львів. держ. ун-ті, 1983. – Вип. 13. – С. 21–26.

10. *Сербенська О.* Комунікативна функція терміна : теоретичні засади і практика Івана Франка / *О. О. Сербенська* // Франкознавчі студії. – Дрогобич, 2007. – Вип. 4. – С. 765–773.
11. *Тихолоз Б.* Термінознавча концепція І. Франка // Українська термінологія і сучасність : Матеріали II Всеукраїнської наук. конф. – К., 1997. – С. 113–115.
12. *Новоставська О.* Термін у лінгвофілософській концепції Івана Франка / *О. Новоставська* // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – Вип. 46. – Ч. 1. – С. 274–282.
13. *Труш О.* Роль Івана Франка в розбудові наукового стилю української мови / *О. Труш* // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – Вип. 51. – С. 97–105.
14. *Стеблій Ф.* Шашкевич Григорій / *Ф. Стеблій* // Довідник з історії України (А–Я) / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид., доопр. і доповн. – К. : Генеза, 2002. – С. 1075.
15. *Блажейовський Д.* Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944) : у 2 т. – Т. 2 : Духовенство і релігійні згуртованості. – Львів ; Київ : КМ Академія, 2004. – 570 с.
16. *Кметь І.* Бібліотека архієпископа Григорія Шашкевича у фондах книгозбірні Народного дому / *Ірина Кметь* // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 2010. – Вип. 45. – С. 629–674.
17. *Павлусевич П.* Уваги при читанні нововиданої граматики п. Григорія Шашкевича / *П. Павлусевич* // Мета. – 1865. – Ч. 15. – С. 456–463.
18. *Огієнко І.* Історія української граматичної термінології / *І. Огієнко* // Записки укр. наук. тов. в Києві. – Кн. 1. – К., 1908. – С. 94–129.
19. *Шашкевич Г.* // Енциклопедія українознавства : в 10 т. / [ред. В. Кубійович]. – Львів : НТШ, 1993 – Т. 10. – 2000. – С. 3797–3798. – (Репр. відтв. вид. 1955 – 1984 рр.).
20. *Москаленко Н. А.* Нарис історії української граматичної термінології / *Н. А. Москаленко*. – К. : Рад. школа, 1959. – 224 с.
21. *Мацюк Г. П.* З історії вивчення лексичної та граматичної системи української мови (Галичина XIX ст.) : Текст лекцій / *Г. П. Мацюк*. – Львів : Ред.-вид. від., 1993. – 84 с.
22. *Панько Т. І.* Українське термінознавство : підруч. / *Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк*. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
23. *Сербенская А. А.* Развитие украинской юридической терминологии после Великой Октябрьской социалистической революции : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филолог. наук / *А. А. Сербенская*. – Львов, 1965. – 16 с.
24. *Паночко М. М.* Розвиток української юридичної термінології в Західній Україні : автореф. дис. канд. філол. наук / *М. М. Паночко*. – Івано-Франківськ, 2013. – 20 с.
25. *Павлусевич П.* Уваги при читанні нововиданої граматики п. Григорія Шашкевича / *П. Павлусевич* // Мета. – Ч. 16. – 1865. – С. 499 – 502.
26. *Павлусевич П.* Уваги при читанні нововиданої граматики п. Григорія Шашкевича / *П. Павлусевич* // Мета. – Ч. 18. – 1865. – С. 554 – 557.
27. *Даценко І.* Українська адміністративна мова Галичини та її термінологія (1849–1895) : дисертація на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук / *І. Даценко*. – Відень, 2012. – 296 с. – [Електронний ресурс]. – Доступно з : http://othes.univie.ac.at/625/1/2012-09-05_0749159.pdf.
28. *Дзєндзелівський І. О.* Українська лексикографія кін. 18 ст.–1917 // Українська мова. Енциклопедія. – К. : Вид-во “Укр. енци. ім. М. П. Бажана”, 2000. – С. 275–278.
29. *Верхратський І.* В справі народного язика / *І. Верхратський* // Літературно-науковий вісник. – 1902. – Ч. 18. – С. 104.
30. *Левченко М.* Заметка о русинской терминологии / *М. Левченко* // Основа. – 1861. – 7. – С. 183–186.
31. *Верхратский И.* Початки до уложення номенклатури и терминології природописної, народної і замітка о волоськім павуку / *И. Верхратский*. – Львів, 1864. – Ч. 1. – 18 с.
32. *Смаль-Стоцький С.* Про плян науки рускої мови в гімназіях / *С. Смаль-Стоцький, Ф. Гартнер*. – Чернівці [б. м.], 1890. – 8 с.

33. *Верхратский И.* Рецензия русского перевода про «Дарвинизм» Е. Ферриера і декотрі замічання що до нашої бесіди і що до рускої термінології взагалі / И. Верхратский . – Львів, 1904. – 17 с.
34. *Секунда Т.* Принципи складання української технічної термінології / Т. Секунда // Вісник Інституту української наукової мови. – Вип. 2. – 1930. – С. 11–21.
35. *Реформатский А. А.* Что такое термин и терминология / А. А. Реформатский // Вопросы терминологии. Материалы Всесоюзного терминологического совещания. – М. : Издательство АН СССР, 1961. – С. 46–54.
36. *Как работать над терминологией.* Основы и методы. – М. : Наука, 1968. – 76 с.
37. *Д'яков А. С.* Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти / Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. – К. : КМ Academia, 2000. – 218 с.
38. *Паламар Л.* До витоків української наукової термінології / Лариса Паламар // Українська термінологія і сучасність : зб. наукових праць. – Вип. VII. – К. : КНЕУ, 2007. – С. 286–290.
39. *ДСТУ 3966–2000.* Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. – К. : Держстандарт України, 2000. – 36 с.

Використані джерела

- ЈрТ – Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Österreichs. Deutsch-ruthenische Separat-Ausgabe. – Відень, 1851. – 294 с.
- МГШ – Мала граматика языка руского основана на підставі читанок для III і IV отряду шкіль головних в Царстві Австрії употребляемых як допоміжна книга для учителів і препарандів / Соч. Г. Шашкевичемь. – В Відні, 1865. – 235 с.
- РЧВ – Руска втора читанка для третього отряду шкіль головних і городських в Царстві Австрії. – Відень : В цес. кор. накладі шкільних книжок, 1863. – 502 с.
- ГрОс1 – Граматика руского языка / Напис. М. Осадца. – Во Львові, 1862. – 256 с.

AUTHOR'S CONCEPTIONS OF TERM IN THE 19TH CENTURY: ACADEMIC PURSUITS OF H. SHASHKEVYCH

Oksana Horda

*Lviv National Agrarian University
vul. Volodymyra Velykoho, 1, Dubliany, 80381, Ukraine
TOHorda@gmail.com*

In the Ukrainian linguistics Shashkevych's conception of term has received little attention, since none of researchers who were studying his works explored the theory of term in his academic heritage.

The article examines linguist's ideas in the context of academic views of Ukrainian term developers of the second half of the 19th century. This approach provides a possibility to follow national tradition in the Ukrainian term formation and to demonstrate innovation of Shashkevych's ideas.

Initial attempts of linguist's academic pursuits in term studies were reflected in the dictionary 'Law and Political Terminology for Slavonic Languages of Austria' (1851). The work became the first law terminological edition in the Ukrainian lexicography.

Ukrainian dictionary entries used numerous words of Western and Upper Dniester variants of Ukrainian. This approach to selection of linguistic data favored the confirmation of a single literary language.

The dictionary was highly estimated in Slavonic linguistics being forgotten in the Ukrainian linguistics due to ideology.

Shashkevych's theoretical understanding of term formation principles is mirrored in 'Minor Grammar' (1865). It testifies that he operated such words as *term* and *terminology*, though he never offered their definitions. H. Shashkevych maintained that essential condition for development of Ukrainian

terminology was avoiding terms borrowed from classical languages, in particular Latin, and creation of scholarly terms understandable for the Ukrainian schoolchildren.

Analysis of data, namely the descriptions of terminological units in the above-mentioned sources of Ukrainian codification in the second part of the 19th century and examination of academic papers prove that Shashkevych's works used the terms corresponding to currently used law and linguistic terms.

The following conclusion has been made: Shashkevych's concept of term was forming on the basis of vernacular language which testifies that he supported folk direction in term studies initiated by M.Levchenko and I.Verkhratskyi, continued by S.Smal-Stotskyi, I.Ohiyenko et al.

The linguists introduced the units *словотворенье (word-formation)* and *стволь (stem)* into national term system.

H.Shashkevych was the first in Ukrainian linguistics to single out four characteristics of terms (*однослівність (single word)*, *короткість (shortness)*, *однозначність (monosemy)* and *зрозумілість (understandability)*), the last three of which were employed in works of Ukrainian and Slavonic linguists of the following epoch and formalized in state standard documents 'Terminology. Principles and Rules of Developing Standards of Terms and Notion Definitions'.

Key words: term, terminology, term characteristics, Ukrainian terms studies, author's conception of H.Shashkevych.

Стаття надійшла до редколегії 23. 06. 2014
Прийнята до друку 01. 10. 2014